

Další prostor je v třetí a čtvrté kapitole věnován navýsost aktuální problematice integrace bulharských imigrantů, následně otázce proměny jejich identity a sebereflexi Bulharů v kulturněhistorickém diskurzu. Zvláště pokus o postižení principu sebereflexe českých Bulharů je v mnoha směrech inovativní.

Pátá kapitola má podtitul *Výzkumná část* a přináší objasnění způsobu plánování a provedení výzkumu, jeho sumarizované a zhodnocené výsledky, které autorka za pomoci dalších kapacit v oboru provedla mezi vybraným vzorkem českých Bulharů.

Kniha obsahuje dostatečné množství relevantní literatury, možná by bylo vhodné připojit i odkazy na texty ze sborníku *Česko-bálgarski kolokvium. Praga 23.–24. maj 2005 g.* (t. 43, kn. 1, Plovdivski universitet „Pajsij Chilendarski“, Plovdiv 2005). V publikaci dále nalezneme bulharské a anglické souhrny a v přílohách také fotografie z archivu autorky, zachycující život bulharské menšiny v ČR. Hodnocená kniha velmi dobře ukazuje, jak lze úspěšně provádět výzkum „vlastní“ etnické skupiny v cizím státě, pokud je pro to nalezena vhodná platforma a podpora.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Petr Lozoviuk (ed.), ETNICITA A NACIONALISMUS V DISKURZU 20. STOLETÍ. PŘÍSPĚVEK INTELEKTUÁLŮ Z ČESKÝCH ZEMÍ KE STUDIU KOLEKTIVNÍCH IDENTIT. Brno 2012, 244 s.–

Etnicita, nacionalismus či národotvorné procesy jsou po dlouhá desetiletí předmětem zájmu badatelů z nejrůznějších

vědních disciplín. Tomu odpovídá i nepřehledná řádka titulů, mezi nimiž zaujímají specifické místo reprezentativní čítanky s originálními „normativně-kanonickými“ texty. Jedno z takových děl reprezentuje v našem prostředí i recenzovaná publikace.

Čítanka, editorsky připravená Petrem Lozoviukem, představuje dílčí výstup z mezinárodního projektu „Vývoj a realizace koncepce trvalé expozice k dějinám Němců v českých zemích“, který je od roku 2010 realizován drážďanským Institutem saských dějin a etnografie a kulturně vzdělávací společností Collegium Bohemicum z Ústí nad Labem. Právě znalost obou vědeckých prostředí a jejich tradic umocněná dlouholetým studiem německého národopisu z českých zemí stojí v pozadí tohoto díla. Jméno editora je navíc zárukou kvalitně odvedené práce, o čemž svědčí i úvodní přehledová studie („Nečeští čeští“ autoři a jejich reflexe etnické problematiky).

Publikace má v první řadě ambici ukázat širšímu badatelskému prostředí, že Ernest Gellner nebyl jediným teoretikem národa a nacionalismu evropského/světového významu s vazbou na české země. Cílem práce editora je tak snaha přiblížit našemu prostředí „soubor teoreticky zobecňujících textů, jejichž autoři měli v mnohém ohledu formativní vliv“. Vybrané texty na prvním místě spojuje tematizace různě akcentované etnické problematiky, na druhém obdobné osudy autorů, kteří bez výjimky pocházeli z českých zemí, ale v poválečné éře byli nuceni přenést svou aktivitu mimo tehdejší Československo. Lozoviuk zvolil do svého výběru devět studií, z nichž nejstarší od Waltera Kuhna (Výzkum jazykových ostrovů, jeho úkoly a postavení mezi vědami) byla otištěna v západoevropském

prostředí již v polovině 30. let 20. století. Další texty, od Hanse Lemberga (Hranice a menšiny ve východní části střední Evropy – geneze a vzájemné vztahy), Emericha Francise (Tříkrát mnohonárodní stát), Hanse Kohna (Podstata nacionalismu), Eugena Lemberga (Kritéria tvoření skupin na základě národnosti), Karla Deutsche (Nacionalismus ve východní Evropě a v komunistickém světě), Karla Müllera (Národnostně-biologické vztahy mezi Čechy a Němci), Georga Schroubeka (Praha a Češi v německé literatuře) a Ferdinanda Seibta (Češi a Němci), se objevovaly po celou druhou polovinu století. Texty rozdělené do tří tematických oddílů (národnostní enklávy, nacionalismus, česko-německé vztahy) tak odrážejí různé myšlenkové proudy několika badatelských generací.

Na jednu stranu by se mohlo zdát, že vydávání prací podobného typu představuje nošení dříví do lesa. Většina studií je eufemisticky řečeno značně vousatá a na poli dynamicky se vyvíjejících a proměňujících etnických studií by mohly působit zastarale. Texty jsou ovšem pozoruhodné z jiného důvodu, především prožitou zkušeností autorů v česko-německém prostředí, která se odrazila ve schopnosti problematizovat každodennost formou teoretického zevšeobecnění. Pohled badatelů různým způsobem spojených s našimi zeměmi, ale vědecky, kulturně, společensky a politicky ukotvených jinde, navíc vždy nastavuje zrcadlo.

Mnozí z badatelů si jistě i tak budou klást otázku po smyslu vydávání takovýchto textů, když originály jsou v dnešní elektronické době snadno dostupné. Avšak právě nepřeborné množství prací k nacionalismu či etnicitě stojí za snahou

vyzdvihnout skutečně kvalitní díla. Svou roli mohla sehrát i jistá editorova skepse pramenící z vysokoškolské výuky, kdy většina studentů málo čte, natož v originálech. Z tohoto pohledu je jakýkoliv zdařilý překlad vítán (což platí i v tomto případě).

Kniha, již vydalo brněnské Centrum pro studium demokracie a kultury jako pátý svazek své Etnologické řady, si tak jistě rychle najde své čtenáře nejen mezi studenty.

František Bahenský (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Dagmar Klímová – Jaroslav Otčenášek, ČESKÁ POHÁDKA V 19. STOLETÍ. Etnologický ústav AV ČR, v. v. i, Praha 2012, 150 s., 9 map.–

Útlá brožovaná knížka svým názvem a vhodně zvolenou ilustrací na obálce láká milovníky pohádek; není však určena laikům. Pro odborníka představuje jedno z nepřehlédnutelných českých děl poslední dobou v oboru vydaných.

PhDr. Dagmar Klímová, CSc., roz. Rychnová (1926–2012) patří k nejvýraznějším postavám české folkloristiky druhé poloviny 20. století; PhDr. Jaroslav Otčenášek, Ph.D. (*1974), je příslušníkem mladé generace českých etnologů se zájmem o oblast slovesného folkloru, především o pohádky a humorky v širších slovanských souvislostech.

Předmluva v zásadě osvětluje rozvrstvení knihy, tj. vymezuje její první část, která je výběrovou edicí práce D. Klímové *Lidové vyprávění v období národního obrození v Čechách* (1980), a část druhou a třetí, jež tvoří nové a dosud nepublikované texty Otčenáškovy.